

Mgr. Milan Šácha – představení maturitního ročníku 1969

Vážený absolventi a absolventky hradištského gymnázia, milí ex-spolužáci a všichni vy, kteří jste v tuto časnou ranní dobu, kdy s nadšením vstávají převážně jen houbaři, rybáři a kostelníci, neváhali přijít do Slovákého divadla, abyste viděli a byli sami viděni.

My nejmladší, kteří jsme se tady sešli patrně v počtu nejhojnějším, se chystáme rozšířit počet Stařešinů, k čemuž podle Stanov potřebujeme váš formální souhlas. Mám historickou povinnost vykótkat tady pár vět na téma Co se na hradištském „gympli“ dělo před půl stoletím.

Náš ročník je, jako téměř každý ročník v historii gymnázia, něčím výjimečný. Když budete dobře odečítat, zjistíte, že jsme maturovali ve školním roce 1968/69, kdy se ve společnosti mohutně hnuly ledy. Češi a Slováci se po dlouhé době svobodně nadechli, aby se po pár měsících pokorně nahrbili a po dalších dvacet roků tady znovu nechali vládnout „zlobu, závist, zášť, strach a svár“ - když bych použil slova jedné modlitby Marty Kubišové, - ... Nebojte se, nebudu tu dobu rozebírat. Vám starším zasáhla do životů už pracovních, nám do univerzitního studia. Zvláštní je hlavně to, že my jsme na našem ústavu zažili vlastně během těch tří gymnaziálních let – protože po nás už bylo studium čtyřleté – trojí systém: totalitu, demokracii i normalizaci. Ty tři politologické termíny jsem použil proto, abyste si nás časově přesněji zařadili, jsme absolventi gymnázia narození v letech poúnorové komunistické krutovlády, ročníky 50 a 51. V Almanachu o nás najdete plno informací, takže já se pokusím zavzpomínat na ty veselejší chvílky a připomenu část profesorského sboru, který i mnohé z vás provázel v letech asi nejkrásnějších, kdy jste se pomalu zařazovali mezi dospělé, byli plni síly a ideálů a ani vás nenapadlo, že jednou budete aspirovat na Stařešiny. A protože mluvit o tom, co před půlstoletím prožívaly ostatní tři třídy, jsem si netroufal a shánět informace by bylo vysilující, domluvili jsme se na tom, že vám bude stačit obraz studentského života 3D.

Jak už kdysi dávno kdosi chytřejší vypožoroval, je smutné že „Když zbývají už jenom vzpomínky, přichází skleróza“. Já jsem na to přišel mj. při psaní této nevýznamné řeči. Před pár dny jsem se totiž probíral archiváliemi naší třídy a vzpomínaje na studentské lásky a hříchy, adresoval jsem své staré manželce naprosto seriózní dotaz, nevzniklo-li v naší třídě také nějaké třídní manželství. Gerontologové by nade mnou zajásali, zatímco Suchomelka rezignovaně řekla, že su úplně blbý. Víím, že to někdy myslí dobře. To jsem si jenom na úvod neodpustil vsuvku ze svého rodinného života. Zajímalo by mě totiž, jsou-li i mezi vámi stejně požeňnané páry, nebo jsme-li pozoruhodná výjimka.

Při příchodu na gymnázium – tehdy ještě chvílku na SVVŠ – jsme byli rozděleni do tříd podle předpokládaného zájmu o vysokoškolské studium na větev přírodovědnou (áčko, tř. prof. Petlan) a humanitní (děčko), zatímco B s C (kde byli třídními prof. Havránek resp. prof. Rumlerová) byli ti nevyhranění, takoví všeobecní. A navíc, béčko bylo dobře zašité ve St. Městě, a kromě nějakých sportovních akcí jsme se vlastně ani nepotkali.

Je nás tu z naší třídy relativně málo, jsme rozlezeni po světě od Kanady, přes USA, Německo, Belgii a Itálii a tři spolužačky se už na nás dívají seshora.

Proslýchá se, že náš třídní prof. Hašek využil školních prázdnin k tomu, aby prošmejdil co nejvíc základních škol v okrese, a po konzultacích s pedagogy si povybíral do své třídy studenty, kteří měli předpoklad zvládnout výuku některých všeobecných předmětů v cizím jazyce – a kromě toho uměli skákat trojskok. Z pochopitelného důvodu je nebudu nyní žádat, aby povstali a abyste si zkusili tipnout, v jaké disciplíně mohli vynikat. Stačí jen podotknout, že náš třídní nás dokonce – naštěstí jen jednou během tříletého studia –

nejspíš díky svému mládí a osobnímu kouzlu (byl čerstvý třicátník!) přesvědčil k povinné účasti na přeboru třídy. Ty nebo ti, kteří si atletiku pletli s pinkponkem, zvolili namísto překážkových běhů nebo skoku o tyči únikové disciplíny jako vrh koulí nebo sprint... no běh na 50 m. Nikoho z nás by to nenapadlo, ale prof. Hašek všechny jejich výkony pečlivě zaznamenával a snad jsou ještě někde uloženy jak ten metr v Sévre u Paříže. Vlastně držitelé těchto rekordů už by stejně měli být amnestováni ...

Ale zpět ke své dějinné roli a k Vaší paměti: Taváriš Gášek měl nejen dost odvahy k tomu, aby mně – na základě jakýchsi mých pofiderních kvalit (z latinského pofido, pofidis, pofidere, maskulinum – jak by řekl jeden můj nejmenovaný, lingvisticky méně gramotný spolužák) pověřil prvního září řízením třídního kolektivu, ale naštěstí také dost zdravého rozumu i pádných důvodů k tomu, aby mě, snad už 6. září, sesadil. Byl kunovský patriot a jeho vášeň v drbech byla pověstná. Ožil pokaždé, když se dověděl nějakou novinku typu „kdo s kým a kdo s kým už ne“ a dotyčné si uměl dobírat i v hodinách češtiny a ruštiny. Organizoval večery poezie a divadelní večery při svíčkách – jak jsme postupem času vytušili nejspíš i za účelem vzniku těchto třídních svazků.

Jak už jsem zmínil, coby třída humanitní jsme měli kromě psychologie, filozofie a dějepisu (prof. Měšťánek) v osnovách nejen ruštinu (prof. Hašek a Ilčíková), ale i angličtinu – prof. Mazůrek), francouzštinu (prof. Červinková), španělštinu (prof. Skrášek) a latinu (prof. Pospíšilová). Coby jazykově zaměřená třída jsme se méně věnovali exaktním vědám. I proto se třeba v chemii na nás vystřídali postupně prof. Fr. Hubáček, prof. Vašíček a prof. Dulová, lásku k fyzice se v nás marně pokoušel probudit prof. Stindl, v matematice nás budoucí filology nejvíc bavilo jedno celé pololetí s prof. Vašíčkovou, kdy jsme se hráli s logaritmickým pravítkem, hodiny zeměpisu s námi jeden rok trávil pan ředitel Fárník, pověstný svou averzí k delším vlasům, jejichž majitele opovržlivě oslovoval „gauboji z Techasu“, a v tělocviku nás na bicyklech honili po břehu Moravy prof. Hohašová a prof. Ondra. Každý z těchto předmětů v nás zanechal bezpočet vzpomínek. Vyjmenovat všechny by trvalo celé hodiny.

Pokusím se ještě zmínit o těch, kteří nám z různých důvodů zůstali hlouběji v paměti a ti z nás, kteří pak působili ve školství, si z nich chtě nechtě něco odnesli.

Prof. Hubáček – doslova legenda našich středoškolských let. Ti z nás, jejichž rodiče nepracovali ve špitále, se jen tak lehce k výborné nedostali. Někdy odešel uprostřed výkladu, aby pak na nás cenil čerstvě vyčištěné zuby, jindy ze svého kabinetu vkročil do učebny a měl na sobě dvě kravaty, při písemkách odpočítával nahlas posledních 10 sekund nebo nečekaně vykřikl „Vztyk!“, a komu spadla z klína učebnice, ten to koupil. Ty nervy, kdy jsme čekali, kdo bude „tasen“. Když začal rozmotávat svůj dlouhý seznam studentů a začal Ičiviči..viči čivi, upadla Maruška Ivičičová do mdlob a ani neslyšela jméno toho chudáka Tuháčka, kterého si prof. Hubáček nakonec vybral – a který ani neexistoval. Otázka zněla „oplození“ a Petru Šustáčkovi už Tuháček zůstalo. Koneckonců, coby nynějšímu faráři by mu to nové příjmení asi slušelo o trošku líp.

Ve snaze co nejvíc zkrátit hodinu a omezit tak riziko vyvolání jsme kdysi prof. Hubáčkovi složili dlouhé veršované přání k Josefovi a k prvnímu jarnímu dni. Zpočátku pokukoval nervózně na hodinky a pak dojat po stejně dlouhém potlesku pravil: „Přátele, mějme se rádi, mluvm ve zdobnělinkách.“ Ano, uměl být i krátkodobě citlivý.

O jeho prázdninových úkolech by se zase dalo povídat celé hodiny. Jeho koncept permanentního studia nenahlodali ani bratři Holubcové, kteří mu přivezli travertinu plná kolečka, ani já s mými dvěma anonymními spolužáky, když náš úlovek na stříbrnických pasekách obsahoval jakési čmeláky a chráněný hmyz, který jsme 31. srpna vydolovali v jakýchsi krtičincích na stříbrnických pasekách, protože se před námi na zimu ještě

nestačil schovat dost hluboko. Moje žena z vrozené lenosti poprosila rodiče, aby jí z dovolené v Tatrách přivezli „pro Hubáčka nějaké brouky“, netušila ale, že jejich výskyt na popovských lukách ho ohromil, jelikož v této lokalitě nebyl nikdy předtím zdokumentován.

Latinářka zvaná Lingva měla při vstupu do třídy ve zvyku zkoušet už v okamžiku, kdy ještě nedovřela dveře. Namířila ukazováček na první studentku u dveří (pánové byli chytře zašití v zadních lavicích) a než se dotýčná zorientovala, co se po ní žádá, přenesla profesorka svůj zájem o jednu židli dál. A dál a dál, až se dostala ke svému stolku a vyžádala si jména těch, které měly – jak jsme posléze zjistili – vyčasovat třeba sloveso legere. Měla tím pádem odzkoušeno, po čtyřech nedostatečných byla spokojená a před každou hodinou latiny ve třídě probíhalo cosi jako burza, kde se směňovalo a losovalo, kdo bude sedět příští hodinu nejbliž dveří.

V angličtině nás prof. Mazůrek trápil nejen tím, že zavedl jazykové učebny – ty, jak sedíte v kukaních a nevíte, jste-li odposlouchávání a hodnocení. Bylo to zákeřné až podlé... Navíc hned při vstupu do učebny začal spíkovat, a přitom se významně díval na mě a mého přítele Řičicu, se kterým jsme měli zrovna rozehrané piškvorky. Naší reakce se nedočkal, proto udiveně zakroutil hlavou, provedl zápis do třídní knihy a víc se k tomu nevracel. Po hodině nám spolužačky prozradily, že se ptal, kdo má službu, a jak to, že není připravená tabule. Před další hodinou angličtiny jsme chytře počmárali tabuli a při prvních anglických větách, kdy nás prof. Mazurek probodával svým přísným pohledem, jsme oba vyrazili z lavice a jali se utírat tabuli a spokojeně si usedli zpět. Jeho udivený pohled nám po hodině opět vysvětlily spolužačky – tentokrát se prý ptal, kdo chybí a vydal pokyn, abychom si nachystali papíry na diktát. Možná i proto, abych ze sebe smyl tu hanbu, pustil jsem se do studia a potom i angličtinu vystudoval.

Prof. Měšťánek byl můj kantorský idol. Nejenom proto, že mně zachránil při maturitě, když mě viděl nešťastného sedět nad vylosovaným maturitním tématem Hospodářské objevy nevím kterého století. Chválabohu vstoupil do zkušební místnosti po obědové přestávce jako první, nadiktoval mně k mému ruchadlu ještě několik vynálezů a při zkoušení už věděl, že musí zabrat, že je to na něm. Snad jsem byl ve své učitelské kariéře i já takový lidský...

Vidíte, že je na co vzpomínat. Vypouštím doslova apokalyptickou noc na lyžařském kurzu v Deštném, kdy se stály fronty na WC, v mezipatře celou noc vzdychal v křesle ředitel Fárník – a nebylo to proto, že by měl špatně navoskované lyže.

Blíží se burčák a oběd...

Jak říkám, byli jsme orientováni na jazyky a své jazykové znalosti jsme pak zúročili při akci, která proslavila naše gymnázium v roce 1969, těsně předtím, než se husákovský režim vzpamatoval a na další dvě dekády umrtvil nadšení nejen té vzdělanější části společnosti. Modelové zasedání UNESCO jste možná už viděli loni, ale protože protagonisty tohoto trezorového snímku jsme my, dnešní aspiranti vstupu mezi Stařešiny, kteří z velké většiny tento krátký film ještě sami neviděli, máte možnost se vrátit o padesát roků nazpět a v aule gymnázia se na dokument Jury Demla podívat.

Milí a vážení kolegové Stařešinové (počítám s tím, že jste nám to členství už přiklepli), užívejme si dnešního setkání, zkusme aspoň na chvíli zapomenout na Zemana s Babišem, jejich podržtašky a voliče a zvykněme si na novou realitu – učme se předvídat věci až poté, co se stanou. Přeju všem přítomným zdraví a veselou mysl, ale – promiňte, že trošku přitvrdím – nenechejme je, aby si z nás dělali prdel.